

B.A. Semester - 2 (CBCS) Examination

June/July-2022 (New Course)

SANSKRIT P3: HITOPADESH-MITRALABH (ELECTIVE-2)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

प्रश्न-१(अ) नीचेनामांथी कोष्ठपत्रां ये गद्यपद्योन्मुक्तं भाषांतर करो: (०८)

Que-1(A) Translate Following Paragraph : (Any Two) (08)

- (१) गृध्रोडवदत् - मार्जारो हि मांसरूचिः। पक्षिशावकाश्चात्र निवसन्ति। तेनाहमेवं ब्रवामि। तश्चात्वा मार्जारो भूमिं स्पृष्ट्वा कर्णौ स्मृशति। ब्रूते च - मया धर्मशास्त्रं श्रुत्वा वीतरागेणेदं दूष्करं व्रतं चान्द्राणन मध्यवसितम्। परस्परविदमानानामपि धर्मशास्त्राणाम् 'अहिंसो परमो धर्मः' इत्यत्रैकमत्यमम यत्र:-

सर्वहिंसानिवृतां ये नराः सर्वसहाय्यं चे।

सर्वस्याश्रयभूताश्च ते नाराः स्वर्गगामिनः॥

- (२) तदभवतु भवतोडभिमतमेव। इत्युक्त्वा हिरण्यको मैत्र्यं विधाय भोजनाविशेषैर्वायसं सन्तोष्य विवरं प्रविष्टः। वायसोऽपि स्वस्थानं गतः। ततः प्रभृति तयोरज्योन्या हारप्रदानेन कुशलप्रश्नौर्विज्रम्भालापैश्च कालोऽतिवर्तते। एकदा लघुपतन को हिरण्यकमाह - सखे कष्टतरल भ्याहारमिदं स्थानं तत्परित्यज्य स्थानान्तरं गन्तुमिच्छामि॥ हिरण्यको ब्रूते - मित्रं कव गज्जव्यम्। तथा चोपेतम् -

चलत्येकेन पादेन तिष्ठत्येकेन बुद्धिमान्।

नाडसमीक्ष्य परं स्थानं पूर्वमायतनं त्यजेत्॥

- (३) अथ वायसस्तत्र तेन मित्रेण सह विचित्रकथालापैः सुखेन तस्य सरसः समीपं ययौ। ततो मन्थरो दूरादवलोक्य लघुपतनकस्य यथोचितमातिथ्यं विधायमूषिकस्या तिथिसत्कारं चकार यतः-

बालो वा यदि वा वृद्धो युवा वा गृहमागतः।

तस्य पूजा विधातिव्या सर्वत्राभ्यागतो गुरुः॥

- (४) ततो यद्यदादिशति मे प्राणेश्वरस्तदेवाहमविचारितं करोमि। दूत्योक्तम् - सत्यमेतत्। लावण्यवत्युवाच - ध्रुवं सत्यमेतत्। ततो इतिकया गत्वा ततस्सर्वं तुङ्गबलस्याग्रे निवेदितम्। तच्छ्रुत्वा तुङ्गबलोऽब्रवीत् - स्वाभाभिनिङ्गुनीय समर्थयित व्येति कथमेतच्छक्यम्। कट्टन्याह - उपायः क्रियताम्॥ तथा चोक्तम्-

उपायेन हि यच्छक्यं न तच्छक्यं पराक्रमैः।

शृगालेन हतो हस्ती गच्छता पङ्गीवर्त्मना॥

प्रश्न-१(ब) नीचेनामांथी कोष्ठपत्रां ये संदर्भे संहितं समञ्जसो. (०८)

Que-1(B) Translate Following Paragraph : (Any Two) (06)

- (१) उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम्।

- (२) अहो निर्धनता सर्वापदामास्पदम्।

- (३) प्रकृतिसिद्धमिदं हि महात्मनाम्।

- (४) सर्वशून्या दरिद्रता।

- પ્રશ્ન-૨ પંડિત નારાયણ ભટ્ટની શૈલીની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. (૧૪)
- Que-2 Detail discuss of style of Pandit Narayan Bhatt. (14)
- અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૨ પ્રાણીકથાના ઉદ્ભવ અને વિકાસ પર સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો.
- Que-2 Write a critical note on the origin and development of the fable literature.
- પ્રશ્ન-૩ કર્પૂરતિલક હાથીની કથાનો બોધ તમારા શબ્દો વર્ણવો. (૧૪)
- Que-3 The concept of the story of 'કર્પૂરતિલકહસ્તિ: (14)
- અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૩ હરણ અને શિયાળની કથાનો બોધ નિરૂપો.
- Que-3 The concept of the story of – 'મૃગશૃંગાલયો: કથા.'
- પ્રશ્ન-૪ હિતોપદેશના ગ્રંથકારનો પરિચય આપો. (૧૪)
- Que-4 Give a Introduction of Hitipadesh authors. (14)
- અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૪ 'ચન્દનદાસવણિકસ્ય કથા' – ચર્ચો.
- Que-4 'ચન્દનદાસવણિક કથા' – Discuss.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
- Que-5 Write short notes on any Two of the following: (14)
- (૧) સંહતિ: કાર્યસાધિકા।
- (૨) ચુડાકર્ણપરિવ્રાજકસ્ય કથા।
- (૩) 'મિત્રલાભ' નું શીર્ષક (The title of મિત્રલાભ:
- (૪) વૃદ્ધજરદગવસ્ય કથા (ગૃધ્રમાર્જારિ કથા)
